
Nämnd/förvaltning

Markus Bailar

Titel

Dnr: 19KOT104

Datum: 2025-12-18

Adressat

Bilaga 1 - Juridisk motivering

Ärende: Upphävande av beslut om "Kostnadsfördelning mellan markägare och ledningsägare" (dnr 19KOT104)

1. Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)

- 30 § – VA-avgifterna får inte överskrida nödvändiga kostnader för VA-verksamheten.

Beslutet i 19KOT104 innebär att VA-verksamheten ska betala 320 000 kr/år till kommunen för "besvär och arbete" av att VA-ledningar ligger i kommunens mark. Detta är en schabloniserad intern debitering, inte baserad på nödvändiga VA-kostnader, och strider därmed mot självkostnadsprincipen i 30 § LAV.

2. Kommunallagen (2017:725)

- 2 kap. 1 § – avgränsar den kommunala kompetensen. Av rättspraxis följer att avgifter kräver lagstöd eller frivillig motprestation.
- 2 kap. 6 § – självkostnadsprincipen: avgifter får inte överskrida kommunens kostnader för den tjänst eller verksamhet avgiften avser.

Den beslutade ersättningen är indexreglerad mot KPI enligt § 12 i beslutsdokumentet, 19KOT104-6, vilket innebär att beloppet kan öka varje år utan koppling till faktiska VA-kostnader. Detta riskerar att skapa överskott i VA-verksamheten som används för annan verksamhet, vilket strider mot kommunallagen.

3. Ledningsrättslagen (1973:1144)

- 1–2 §§ – anger att ledningsrätt kan upplåtas för VA-ledningar.
- 12–14 §§ – ger rätt för ledningshavare att ha anläggningen kvar och skydd mot att behöva flytta den utan ersättning om det inte finns synnerliga skäl. Och då genom förrättning ta kostnad av den som begär flytten.

Beslutet anger i § 19 att VA-verksamheten inte ska söka ledningsrätt. Samtidigt ges kommunen enligt § 10–11 ensidig rätt att kräva flyttning av VA-ledningar och låta VA-kollektivet stå för hela eller delar av kostnaden. Detta står i direkt strid med ledningsrättslagens syfte, som är att skydda samhällsviktig infrastruktur från att behöva flyttas på markägarens begäran utan ersättning.

4. Fastighetsbildningslagen (1970:988)

Fastighetsbildningslagen är tillämplig vid upplåtelse av servitut och fastighetsreglering. Servitut och ledningsrätter ska säkerställa långsiktigt nyttjande av mark för tekniska anläggningar.

Genom att avstå från ledningsrätt saknar VA-huvudmannens Va-anläggningar officiellt rättsskydd i mark, vilket försvårar framtida exploatering och riskerar att försvaga VA-kollektivets tillgångar.

5. Nationella uttalanden och praxis

- SOU 2019:42 – VA i tiden: Betonar att VA-verksamheten inte får belastas med kostnader som tillhör kommunens övriga verksamhet, t.ex. markkostnader.
- Rådet för kommunal redovisning (RKR): Har uttalat att interna hyror eller markkostnader inte ska belasta VA-kollektivet eftersom de inte är nödvändiga för VA-verksamheten.
- VA-guiden, Svenskt Vatten m.fl.: Har i flera vägledningar betonat att självkostnadsprincipen gäller strikt och att korssubventionering är förbjuden.

6. Samlad bedömning

Beslutet i 19KOT104 innebär att VA-verksamheten belastas med:

- icke verksamhetsrelaterade kostnader (ersättning till kommunen),
- kostnadsökningar utan kostnadsunderlag (KPI-indexering),
- risk för framtida flyttkostnader vid exploatering,
- och saknar det rättsliga skydd som ledningsrätt ska ge.

Sammantaget strider beslutet därmed mot självkostnadsprincipen, LAV, Kommunallagen, Ledningsrättslagen och Fastighetsbildningslagen.